

Виктория САТАРИ ВИТАЛЈЕВНА¹

*Državna obrazovna ustanova CPMS „Ramenki”
Moskva, Rusija*

RESURSNI CENTAR ZA ORGANIZACIJU PODRŠKE DECI SA MOTORIČKIM POREMEĆAJIMA «RAMENKI»

U današnje vreme postoji tendencija otvaranja i razvoja psihološko-pedagoških rehabilitacionih centara za decu sa motoričkim poremećajima predškolskog i školskog uzrasta.

Cilj ovih centara je ukazivanje sveobuhvatne pomoći deci sa motoričkim poremećajima, koja iz različitih razloga ne pohađaju obrazovne ustanove.

Osnovni korisnici centara su deca sa teškim motoričkim poremećajima i višestrukim poremećajima (senzornim, intelektualnim). Centri pružaju usluge deci od 3 do 18 godina, ali u poslednje vreme postoji potreba za radom i sa mlađom decom.

Prednost ovih centara je u sledećem:

- U njima su angažovani visokokvalifikovani specijalisti iz oblasti medicine i specijalne edukacije i rehabilitacije, što omogućava sprovođenje sveobuhvatnog korektivnog rada od trenutka prijema deteta u centar.
- Roditeljima se pruža mogućnost da dobiju konsultantsku pomoć u sprovođenju korektivnog rada u porodičnom okruženju.
- Centre mogu da pohađaju deca sa različitim stepenom i vrstom poremećaja, uključujući i teške motoričke i psihičke smetnje.
- Korektivno-pedagoški rad se uglavnom sprovodi na osnovu individualnih programa, pri čemu se posebna pažnja usme-

¹ E-mail: cpms.ram.59@mail.ru; Государственное образовательное учреждение города Москвы Центр психолого-медико-социального сопровождения „Раменки”.

rava na formiranje veština samooposluživanja i komunikativnih veština, kao i na adaptaciju na zahteve svakodnevnog života.

- Obezbeđen je kontinuiran rad sa decom različitog uzrasta.
- Postoje svi uslovi za svestran razvoj ličnosti dece, korekciju poremećaja intelektualnog i govornog razvoja, sticanje obrazovanja, kao i za pripremu dece za društveno-koristan rad.
- Centri imaju prioritarno finansiranje, što im obezbeđuje dobru materijalno-tehničku bazu, koja podrazumeva specijalnu opremu za kretanje i obuku i doprinosi formiranju i usavršavanju nastavnih, životnih i radnih navika.

Centar psihološko-medicinsko-socijalne podrške „RAMENKI“ je primer uspešne realizacije zadataka osnovnog obrazovanja i socijalne adaptacije dece sa cerebralnom paralizom u Moskvi.

Osnovni pravci našeg delovanja su: rešavanje problema sveobuhvatne psihološko-pedagoške podrške, rehabilitacije, maksimalno moguće kompenzacije do nivoa uključenosti u redovan vaspitno-obrazovni sistem, socijalne adaptacije dece sa motoričkim poremećajima uzrasta od 2 do 12 godina. U budućnosti planiramo da proširimo okvire i da uvedemo ranu intervenciju (deca sa perinatalnim oštećenjem mozga kod koje se može javiti dečija cerebralna paraliza). Što se poremećaji ranije otkriju i započne sprovođenje korektivno-rehabilitacionih aktivnosti, posledice će biti manje.

Srukturu Centra čine sledeći odseci:

- Predškolski (grupa „Posebno dete“ npr.),
- Školski (deca od I-IV razreda),
- Odsek dijagnostike i korekcije dece sa motoričkim poremećajima (npr. „Lekoteka“),
- Odsek za psihološko-pedagoško praćenje.

Centar je opremljen savremenim sredstvima za korektivni i nastavni rad, kao i bazenom, koji omogućava sprovođenje korektivnog rada u adekvatnim uslovima. U sadašnjem trenutku usluge ustanove koristi oko 150-oro dece sa motoričkim poremećajima, kao i njihove porodice. Među njima, 24-oro dece je predškolskog uzrasta, petoro je uključeno u grupu „Posebno dete“, 24-oro je školskog uzrasta (od kojih se sa 7-oro dece primenjuje individualni program) i približno 100 dece

koristi usluge Odseka dijagnostike i korekcije dece sa motoričkim poremećajima.

Od 2006. godine funkcioniše strukturni odsek „Lekoteka“ za decu uzrasta od 2 do 7 godina, koja nisu uključena u predškolske ustanove zbog zdravstvenih problema i problema u razvoju. Upis u „Lekoteku“ se vrši na osnovu preporuka psihološko-medicinsko-pedagoške komisije Centra. Vršiti se detaljno ispitivanje, na osnovu koga se određuje individualni korektivno-razvojni program za svako dete. Individualni zahtevi za svako dete se strogo kontrolišu i doziraju od strane lekarskog konzilijuma, čije preporuke poštuju svi specijalisti.

Tretmanom u Centru su obuhvaćena deca sa teškim oblicima dečije cerebralne paralize praćene intelektualnom ometenošću, poremećajima govorno-jezičkog razvoja, epilepsijom i dr. „Lekoteku“ trenutno pohađa 12-oro dece (2 podgrupe od po 6-oro dece: starija, od 5-7 godina i mlađa, od 2-5 godina). Za svaku grupu se kreira raspored aktivnosti, koji podrazumeva rad dvaput nedeljno u vidu igrovnih aktivnosti i/ili individualnih kurseva fizičkog i plivanja (ukoliko nije kontraindikovano), u trajanju od jednog sata. „Lekoteka“ radi 5 dana u nedelji.

Glavni zadaci „Lekoteke“ su:

- Socijalna interakcija dece predškolskog uzrasta na osnovama igre.
- Obuka roditelja za primenu različitih vrsta igrovnih modela učenja i na njima zasnovanih igara koje podstiču interakciju roditelj-dete.
- Savetodavni rad sa roditeljima i njihova obuka za obezbeđivanje stimulativne sredine u porodici.

Rad sa porodicom na stvaranju prijatne atmosfere i uvažavanje, zahvaljujući kojim će dete u punoj meri iskoristiti svoje razvojne potencijale, predstavljaju važan deo tretmana. U tom cilju sprovodimo konsultacije sa roditeljima, kao i grupne treninge (jednom nedeljno).

U Centru od 2008. radi i grupa „Posebno dete“ za decu sa ometenošću od 3-8 godina, koja ne pohađaju obrazovne ustanove. Osnovna dijagnoza ove dece je dečija cerebralna paraliza. Grupa kratkotrajnog boravka „Posebno dete“ ima za cilj da obezbedi sistematsku psihološko-medicinsko-pedagošku podršku deci sa ometenošću, stvaranje pre-

duslova za učešće u nastavnim aktivnostima, socijalnu adaptaciju, kao i za učešće roditelja u organizaciji procesa vaspitanja i obrazovanja.

Raspored aktivnosti u ovoj grupi podrazmeva rad dva puta nedeljno od 10.00 h do 12.00 h. Sa decom se radi po programu koncipiranom na osnovu individualnih specifičnosti svakog deteta. Sa grupama od po petoro dece rade vaspitač, pedagog-psiholog, učitelj-logoped, učitelj-defektolog i nastavnik fizičkog vaspitanja (korektivne gimnastike). Pored toga, lekari Centra i medicinske sestre prate stanje zdravlja dece, režim opterećenja, sanitarno-higijenske uslove i sl.

Fleksibilni režim dana i raspored aktivnosti omogućavaju novoprimiteljnoj deci lakšu adaptaciju i optimalne uslove razvoja. U radu se koristi sveobuhvatni pristup, koji se sprovodi od strane visokokvalifikovanih specijalista (lekara, instruktora fizičkog vaspitanja, defektologa, logopeda, psihologa, socijalnih pedagoga i konsultanata-metodologa).

Kvalifikacija ovih specijalista je predstavljena u Tabeli 1:

Br.	Specijalnost	Broj ljudi	Stepeni	Napomena
1	Lekari	4	Najviši	Lekar-ortoped, doktor medicinskih nauka
2	Psiholozi	11	12-14	2 doktoranta
3	Defektolozi	9	12-14	2 doktoranta
4	Logopedi	8	12-14	1 doktorant
5	Socijalni pedagozi	4	12-14	Svi imaju najviše pedagoško obrazovanje
6	Instruktori fizičkog vaspitanja	4	12-14	
7	Metodisti	3	9-12	1 doktor psiholoških nauka; 1 kandidat pedagoških nauka

U centru je tokom cele godine aktivna psihološko-medicinsko-pedagoška komisija, kao i konzilijum. Oni su zaduženi za objedinjavanje rada specijalnih ustanova Okruga i Centra, kao i operativnu kontrolu efikasnosti rada pedagoga i određivanja dinamike dostignuća svakog deteta. Na kraju svakog kvartala analiziraju se rezultati rada svakog specijaliste, te se po ovim rezultatima vrše ispravke individualnih korektivno-razvojnih programa.

Tokom šestogodišnjeg rada stvoren je sistem podrške koji omogućava operativno rešavanje tekućih pitanja optimizacije i upravljanja korektivno-razvojnim procesom.

Saradnici Centra razvijaju saradnju sa udruženjima roditelja. Pokušavamo da aktivno uključimo roditelje naših učenika u korektivno-razvojni proces. Od ove godine radi „Roditeljski klub“. Jednom godišnje specijalisti Centra sprovode otvorene aktivnosti (praznici, otvorena vrata, kursevi), kao i individualne konsultacije. Sve ovo pruža mogućnost da roditelji budu obučeni konkretnim tehnikama i metodama rada sa svojom decom, koristeći važan didaktički i obrazovni princip: „Radi kao ja“!

Sledeći važan aspekt rada našeg Centra je organizacija sveobuhvatne psihološko-pedagoške podrške u opšteobrazovnim ustanovama raznih tipova, koja podrazumeva pravovremene konsultacije, kako sa decom sa motoričkim teškoćama, tako i decom tipičnog razvoja, roditeljima i pedagoškim kolektivom u kome se školuje i vaspitava dete sa cerebralnom paralizom.

Praćenje problema inkluzivnih i integracionih procesa u Moskvi je pokazalo da se poslednjih godina značajno povećao broj dece sa motoričkim smetnjama koja se školuju u opšteobrazovnim ustanovama.

Da bi se izbegle neželjene posledice ishitrene integracije, sastavili smo preporuke za integraciju dece sa cerebralnom paralizom, čije najvažnije principe ističemo.

Kriterijumi za integraciju dece sa cerebralnom paralizom u redovne škole:

- očuvane intelektualne sposobnosti,
- odsustvo pridruženih poremećaja,
- dovoljno razvijene navike samoposluživanja (samostalno oblačenje, hranjenje itd.),
- manipulativna spretnost bar jedne ruke (ovo je neophodno da bi se savladao rad na kompjuteru, npr. rad mišem),
- razumljiv govor.

Na kraju možemo, u vidu zaključka, reći da boravak deteta u specijalnoj obrazovnoj ustanovi pozitivno deluje kako na njega samog, tako i na porodicu i doprinosi stvaranju povoljnih socijalno-pedagoških

kih uslova za razvoj. Pedagozi i psiholozi ovih ustanova doprinose prevazilaženju nepovoljnih okolnosti, kao što su pedagoška nekompetentnost roditelja, pasivan odnos prema budućnosti svog deteta sa posebnim potrebama i sl.

LITERATURA

1. Сатары В. В. (2009). Влияние социальных факторов на развитие воображения у детей младшего школьного возраста с ДЦП, Известия российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена, № 116. 284-287.
2. Сатары В. В. (2009). Изучение и развитие эстетического отношения к миру как важная составляющая развития процесса воображения у детей младшего школьного возраста с ДЦП: тезисы в сборнике Молодые ученые столичному образованию. М.: МГППУ, С. 204–206.